

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Meddelat 2015-09-09

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst

10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7§ kyrkoordningen

A har, som han får uppfattas, yrkat att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska pröva om B i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

UTREDNINGEN I ANSVARSNÄMNDEN

A har till stöd för sin anmälan anfört bl.a. följande.

"Anmälan angående B:s uttalanden och lämpligheten att delta i X seminarium i U 2015.

Fakta och bakgrund.

X har sedan början av december 2014 bedrivit en falsk smutskastnings- och förtalskampanj mot ordförande och vd i Z. Kampanjen är idag uppe i ca 150 artiklar som i princip handlar om samma saker. Kampanjen är unik till sin omfattning och aggressivitet i svenskt näringsliv. Kampanjen bygger på att personerna anklagats för att ha utnyttjat Z:s affärsflyg för privata syften samt att jakt för privat bruk skett på bolagets bekostnad. Således anklagelser om grova ekonomiska brott. Bolaget och de anklagade personerna gavs aldrig möjlighet till samtidigt bemötande i samband med att artiklarna publicerades. Några meningsfulla intervjuer erbjöds inte heller till Z eller de anklagade personerna. Kampanjerna påverkade befattningshavarnas situation så att arbetet inte kunde utföras på ett effektivt sätt samtidigt som personernas familjesituationer kraftigt påverkades bl.a. med mobbing av barn barn i skolor. Zs styrelse utsåg i samförstånd med de större aktieägarna två oberoende utredningsgrupper för att klarlägga de kritiserade förhållandena i bolaget. Bolagets revisionföretag ombads att med oberoende personer granska samtliga resor med affärsflyget under senaste femårsperioden. F.d. justitierådet C och revisor D, Y, gavs uppdraget att granska samtliga kritiserade områden. Efter flera månaders arbete rapporterade utredarna sina resultat före Z:s bolagsstämma den 15 april. Utredarna konstaterade att samtliga resor ca 800 st under perioden hade direkt samband med tjänsteutövningen och låg helt inom ramen för den av styrelsen fastställda policyn. Inget privat utnyttjande av affärsflyget hade förekommit. Inom övriga kritiserade områden konstaterade utredarna att de inte funnit något privat utnyttjande som inte varit föremål för marknadsmässig ersättning. Några brott mot gällande lagstiftning hade inte förekommit enligt utredarnas slutsatser. Vid Z:s bolagsstämma fick styrelsen i sin helhet och vd ansvarsfrihet för det gångna räkenskapsåret.

Betr. affärsflyg kan nämnas att de flesta svenska och utländska globala industriföretag utnyttjar en sådan resurs. Z:s utnyttjande av affärsflyg skiljer sålunda inte från vad som förekommer i bolag som Volvo, Sandvik, Ericsson, Saab, m.fl. eller Z:s större konkurrenter. Noterbart är att även regeringsmedlemmar och höga chefer i stadsförvaltningen har tillgång till affärsflyg.

Undertecknad har anmält X till pressombudsmannen för brott mot de grundläggande pressetiska principerna. Frågan bedöms bli avgjord under tredje kvartalet. Förtalstalan är även under bearbetning.

Trots att alla relevanta fakta som X åberopat i sina artiklar har, genom utredarnas arbete kunnat, tillbakavisats fortsätter tidningen att upprepa sina påståenden i en sådan omfattning att osanningarna till slut uppfattas som sanningar. Det senaste exemplet på detta är X seminarium i U med temat 'Vad säger Gud om privatjet i näringslivet? Paneldebatt efter X granskning av Z.' Utgångspunkten för samtalet var bl.a. 'Att Z direktörerna skickade privatjet att hämta en kvarglömd plånbok' ett påstående som är fullständigt felaktigt och ren lögn. C har särskilt kommenterat detta i utredningen.

Min kritik av B.

Seminariet har refererats i två artiklar som jag har tagit del av. Dels i X torsdagen den 2 juli, och dels på siden www.affarsliv.com. Dessa återfinns som bilagor (bilaga 1: '2 Juli 2015 i X' och bilaga 2: (<http://www.affarsliv.com/start/fler-nyheter/tio-guds-bud-och-maktbubblor>) till denna skrivelse. I båda artiklarna bibringas läsarna uppfattningen att B tydligt förstärker den osanna kritiken mot undertecknad, samtidigt som hon upphöjer trovärdigheten av Xs osanna påståenden, genom att utgå ifrån att dessa är sanningsenliga. Dessutom anser jag att hon missbrukar Herrens ord och dömer personer, som hon själv inte har skaffat sig kännedom om. Det är också förvånande att B hänvisar på sin personliga Twitter sida till de två bilagda artiklarna, vilket bara kan uppfattas som att B godkänner citeringarna i artiklarna.

Jag anser vidare att det inte är förenligt med Bs ämbete att medverka i seminarier av den typ som X arrangerat med en så snäv målsättning, utan att B säkerställt att hon har adekvat kunskap i ämnet.

Vid min telefonkontakt med B efter X referatet bad jag henne göra ett förtydligande att hennes kommentarer var av allmän karaktär och inte avsåg Z förhållandena, eftersom hon påstod att så var fallet. Tyvärr hörsammade hon inte min önskan vilket tyder på bristande medmänsklighet mot personer och familjer som utsatts för medias omänskliga behandling.

Jag hemställer att disciplinnämnden rättar Bs uttalanden såtillvida att det inte är kyrkans uppfattning att uttalandena är tillämpliga på förhållandena i Z. Alternativt är att B gör tydligt att hennes uttalanden var av generell natur och inte avsåg de av X kritiserade förhållandena i Z. Frågan är om det är lämpligt och värdigt att överhuvudtaget deltaga i ett seminarium som det aktuella och om frågan om affärsflyg är något som B ska engagera sig i. Även detta bör bedömas av nämnden enligt min uppfattning."

B har i yttrande till Ansvarsnämnden anfört följande.

"Nämnda seminarium var ett av tolv seminarier som jag medverkade i under U 2015. Av dessa var tio arrangerade av andra aktörer än Svenska kyrkan, se bilaga.

Eftersom själva poängen med U är att mötas i nya konstellationer och utbyta idéer för samhällets bästa, värdesätter jag min medverkan på 'andras' arenor högt. Responsen och antalet inbjudningar jag får bekräftar att det finns ett stort intresse för att Svenska kyrkans röst och teologiska perspektiv hörs också i sådana sammanhang.

Om det seminariet som berörs av anmälan hade jag vid föreberedelsen följande uppgifter från arrangören:

Beskrivning av evenemanget

Efter vår granskning av extravaganser i näringslivet. Hur stort ansvar har näringslivets toppar? Går det att hålla ihop ett samhälle där moral skiljer sig markant mellan makthavare och de som växer upp och ska träda in i samhället? Eller ska de som skapar jobben för många kunna ha stora förmåner?

Utökad beskrivning av evenemanget

X Näringsliv avslöjade att Z:s direktörer åkte privatjet för att hämta en plånbok under en vidlyftig jakt – samtidigt som pappersarbetarna fick skriva sina namn på engångsmuggar. Sedan fick Z:s och maktbolaget Industrivärdens ledning gå. Efter granskningen torde många ha fått bilden av att näringslivstoppar lever ett liv med helt annan värdegrund än andra i samhället. I seminariet 'I takt med tiden' vill vi gå djupare i frågan. Vad innebär det för ett samhälle om en elit tycks ha en annan värdegrund med annan moral och etik? Näringslivsdirektörer påverkar många i samhället som förebilder, arbetsgivare och makthavare - hur stort ansvar har de? Går det att hålla ihop ett samhälle där moral skiljer sig markant mellan makthavare och de som växer upp och ska träda in i samhället? Eller ska de som skapar jobben för många få stora förmåner? Har vi övriga

överhuvudtaget med det att göra? Vad säger Gud om det? Går det att hitta vägledning i bibeln, i de tio budorden, när vi ser framåt?

Medverkande: B, Svenska Kyrkan. E, chef för oo. F, oo. G, chef oo. H, Reporter, X. I, Reporter, X.

I enlighet med de angivna frågeställningarna höll jag mina kommentarer helt på ett principiellt plan. I mina inlägg nämnde jag varken Z eller anmälaren (S M-L) vid namn. Jag fokuserade framför allt på frågan 'Vad innebär det för ett samhälle om en elit tycks ha en annan värdegrund med annan moral och etik?'

Mitt budskap var att det inte går att hålla ihop ett samhälle där en elit lever efter helt andra principer än de på vars arbete de profiterar. I längden sliter det isär och demoraliserar samhället. Här drog jag en parallell med anledningen till Franska revolutionen, vilket även andra i panelen återkom till.

Vidare talade jag om etik på det sätt som, visserligen komprimerat, dock i allt väsentligt är korrekt återgivet i artikeln i X från 2 juli 2015 som även anmälaren bifogat.

Att etik inte är en bordsdekoration som man kan ta fram när allt väsentligt redan är gjort utan en ingrediens som måste knådas in i degen redan från första början har jag sagt i flera seminarier och intervjuer under U, som t ex här: <http://www.svt.se/opinion/article3078315.svt> och <https://m.youtube.com/watch?feature=youtu.be&v=p6aMLoGtHuk>

Jag har också påpekat att en skrämeetik (en etik som livnär av rädslan för upptäckt när man gör något omoraliskt) är underlägsen en etik som bottnar i ansvarskänsla utifrån insikten av att vara insatt i en relation till sig själv, sina medmänniskor, hela skapelsen och Gud. Den förra leder lätt till slutsatsen att det är i sin ordning att göra orätt så länge ingen upptäcker det, medan den senare främjar en vilja att göra det goda även om det innebär uppoffringar för egen del.

Dagen efter seminariet, den 2 juli 2015, blev jag underrättad om att A hade blivit illa berörd av seminariet. Jag ringde därför upp honom.

Han krävde då att jag skulle dementera det som stod i artikeln och klargöra att jag blivit utnyttjad av X. Jag förklarade att mina inlägg hade rört sig på ett principiellt plan och att jag var rätt citerad i tidningen. Därför fanns ingen möjlighet att dementera något. Min uppfattning då som nu är att om man försöker dementera något som man inte har sagt (i det här fallet att fördöma en viss person, d v s anmälaren) blir det märkligt och förvirrande. Om det framkommer att detta sker efter påtryckning från A kan det dessutom kasta dåligt ljus på honom.

A replikerade att han var helt överens med mig om den grundläggande etiken, men att han ansåg det vara ytterligt opassande att jag likställde X med Gud. Jag fick inget gehör för min förklaring att X här stod som metafor för den sociala kontrollen, i det här fallet utövad av media. Han sade att han har blivit utsatt för en smutskastningskampanj med X som redskap.

Anmälaren kritiserade mig också för att ha ställt upp på detta seminarium utan att vara inläst på hans fall. Jag replikerade att om seminariet hade varit inriktat på att diskutera ett enskilt fall hade jag inte ställt upp. Det jag gjorde var att diskutera etik på ett övergripande plan på samma sätt som till exempel på seminariet arrangerat av DI och Nasdaq, utan att jag för den skull kände mig utnyttjad av kapitalet.

Jag förhörde mig om hur han och familjen mår efter det som har hänt och uttryckte min förståelse för hans frustration och hans aversion mot X. Men jag markerade också att denna frustration inte bör projiceras på mig.

Samtalet slutade inte i samförstånd. Kraven på dementi skärptes. Anmälaren underströk att om jag inte skulle ta ansvar för mitt eget handlande så skulle han se till att andra tvingar mig till det.

Denna redogörelse för telefonsamtalet den 2 juli 2015 grundar sig på minnesanteckningar som jag gjorde direkt efter samtalet.

Sammanfattningsvis anser jag för det första att mitt deltagande i rubricerade seminarium faller väl inom ramen för de gränsöverskridande samtal på olika arenor som är en del av U. För det andra – och ännu viktigare – anser jag att sådana samtal ingår i en Bs tjänsteåligganden, eftersom de är ett omistligt led i att 'styrka Guds folk i kallelsen att tyda tidens tecken' (ordning för biskopsvigning) och att förkunna evangelium 'i tid och otid' (2 Tim 4:2)."

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (Robert Schött, Ingemar Söderström, Thomas Stoor och Elisabeth Engberg) anförde i beslut den 9 september följande.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd är ett särskilt organ tillsatt av Kyrkomötet. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen.

Enligt 10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7 § kyrkoordningen ska Ansvarsnämnden pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vinningstjänst.

I egenskap av tillsynsorgan får Ansvarsnämnden med tillämpning av 57 kap. 3 § kyrkoordningen även utan anmälan ta upp frågor om hur biskoparna utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vinningslöften.

Ansvarsnämnden ska med tillämpning av 30 kap. 4 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst om han eller hon har övergett Svenska kyrkans lära, genom egen ansökan begär det eller har utträtt ur Svenska kyrkan.

Ansvarsnämnden får med tillämpning av 30 kap. 5 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst om biskopen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vinningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vinningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

Det ankommer inte på Ansvarsnämnden att, såsom A begärt, rätta uttalanden gjorda av B vid ett seminarium under Almedalsvecka i V sommaren 2015 eller att anmoda henne att klargöra vissa frågor. Ansvarsnämnden har att utifrån ovan redovisade bestämmelser pröva om B ska förklaras obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst. A får anses ha gjort gällande att B, på de av honom angivna skälen, i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

Ansvarsnämnden kan inte se att det skulle vara olämpligt för B att delta i paneldebatter som den aktuella. Det kan inte finnas några invändningar mot att B, som företrädare för Svenska kyrkan, engagerar sig i samhällsdebatten och uttrycker sina åsikter, som i detta fall på ett generellt plan i en aktuell fråga.

Ansvarsnämnden finner inte att A har anfört någon omständighet som skulle kunna innebära att B i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha. Hans anmälan föranleder därför inte någon åtgärd från Ansvarsnämndens sida.

Ärendet skrivs av från vidare handläggning.

Ansvarsnämndens beslut: As anmälan ger inte anledning till åtgärd av Ansvarsnämnden. Ärendet skrivs av.

Sökord: Obehörighet.

Ärendenummer: AN 2015/11

Beslut: 7/2015